

Metsähallitus
Luontopalvelut

Päätös poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisista rauhoitettujen kovakuoriaislajien (punahärö, isolampisukeltaja) rauhoitussäännöksistä ja 78 §:n mukaisesta lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelusta (punahärö)

VIREILLE 26.1.2024

HAKIJA Metsähallitus, Luontopalvelut

HAKEMUS

Metsähallituksen Luontopalvelut hakee Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lupaa poiketa eräiden EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä mainittujen rauhoitettujen kovakuoriaislajien rauhoitusmääräyksistä Hämeen ELY-keskuksen toimialueella lajien tunnettujen esiintymien nykytilan tarkastamiseksi sekä uusien esiintymien kartoittamiseksi. Tietoja tarvitaan vuonna 2025 koittavaa direktiiviraportointia varten. Lupaa haetaan suoraan etsintään sekä näytteenottoon ja ikkunapyydysten käyttöön tarvittaessa.

Hakemus koskee seuraavia lajeja:

punahärö (*Cucujus cinnaberinus*)
isolampisukeltaja (*Graphoderus bilineatus*)

Lupaa haetaan ajalle 1.4.2024-31.12.2024 Metsähallituksen työntekijöille Sampsa Malmbergille ja Seppo Karjalaiselle. Mikäli luvan piiriin tulee tarve lisätä myöhemmin myös joku toinen Metsähallituksen työntekijä tai Metsähallituksen työhön valitsema konsultti, heidän nimensä ilmoitetaan Hämeen ELY-keskukselle.

Suorat etsinnät sekä mahdolliset pyydyspyynnit tehdään kyseisten lajiryhmien asiantuntijoiden toimesta ja vaarantamatta inventoitavien lajien ja muiden lajien populaatioiden säilymistä alueella. Suorassa etsinnässä lajien yksilöt pyritään aina ensisijaisesti tunnistamaan maastossa ja näytteitä otetaan vain lajinmäärityksen niin vaatiessa, ei koskaan turhaan. Mahdolliset otetut näytteet ja pyydysiin kuolleet yksilöt toimitetaan julkisiin

2.5.2024

tieteellisiin kokoelmiin (Helsingin, Turun, Oulun, Jyväskylän yliopiston museot tai Kuopion luonnontieteellinen museo) säilytettäväksi.

Äärimmäisen uhanalaisen punahärön inventoinnissa noudatetaan erityistä varovaisuutta suhteuttaen inventointimenetelmät ensin paikan päällä lajin elinympäristöistä muodostettavaan kokonaiskuvaan. Kotisten vanhojen metsien suojelualueella (VMA040025) ei ole tarpeen inventoida, sillä sieltä on kertynyt tuoreita pyydyshavaintoja.

Ikkunapyydysten käyttö voi olla tarpeen monissa tilanteissa, esimerkiksi jos lajin inventointi ei onnistu muuten. Lisäksi ikkunapyydyksissä tietoa on tarkoitus kerryttää samalla muistakin huomionarvoisista kovakuoriaislajeista kuin vain direktiivilajeista. Pyydykset varustetaan aina yhteystiedoin.

Kertynyt tieto tallennetaan Metsähallituksen ylläpitämään LajiGIS-järjestelmään.

Hakija on täydentänyt hakemustaan seuraavasti:

Kumpaakin hakemuksen kohdelajia etsitään vain valtion mailla. Punahäröä etsitään Evon alueen Natura-alueella (FI0325001, Hämeenlinna/Padasjoki/Asikkala) suoraetsinnällä ja pyydyspyynnillä. Kaikki punahärön tunnetut Hämeen ELY-keskuksen toimialueen esiintymät sijaitsevat Evon alueella. Alueella aiotaan etsiä erityisesti lajin uusia esiintymiä jo hyvin tunnetun Kotisten aarnialueen ulkopuolelta. Isolampisukeltajaa aiotaan etsiä suoraetsinnällä (vesihaavimalla) samalla Evon alueen Natura-alueella sekä mahdollisesti myös Liesjärven Natura-alueella (FI0344001, Tammela), sielläkin niin ikään vain valtion mailla. Etsinnät eivät kohdistu yksityisille suojelualueille.

Evon alueelle asennettavien ikkunapyydysten määrä selviää vasta maastossa. Koko Evon alueelle asennettavien ikkunapyydysten määrä on 0-15. Kotisten aarnialueelle pyydyksiä ei laiteta, ja sen ulkopuolellakin pyydyksistä korkeintaan viisi pyydystä olisi lähempänä kuin kahden kilometrin säteellä Kotisten aarnialueesta.

PÄÄTÖS

Hämeen ELY-keskus myöntää Metsähallituksen luontopalveluille luvan poiketa punahärön ja isolampisukeltajan rauhoitussäännöksistä lajien yksilöiden suoraa etsintää ja näytteenottoa, haltuunottoa ja siirtämistä ja väliaikaista hallussapitoa varten Evon Natura-alueella sekä Liesjärven Natura-alueella Hämeen ELY-keskuksen toimialueella sijaitsevalla osalla. Lupa myönnetään lajien esiintymien nykytilan tarkistamiseksi sekä uusien esiintymien kartoittamiseksi EU:n luontodirektiivin mukaista raportointia varten.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

2.5.2024

1. Lupa on voimassa 31.12.2024 saakka.
2. Lupaa saavat käyttää Sampsa Malmberg ja Seppo Karjalainen. Mikäli luvan piiriin tulee tarve lisätä myöhemmin muita Metsähallituksen työntekijöitä tai Metsähallituksen työhön valitsema konsultti, tulee heidän nimensä ilmoittaa Hämeen ELY-keskukselle.
3. Luvan mukaisia toimenpiteitä suoritettaessa tulee varmistua siitä, ettei tiukasti suojeltujen punahärön ja isolampisukeltajan tai muiden lajien populaatioiden säilyminen alueilla vaarannu. Äärimmäisen uhanalaisen punahärön inventoinnissa on noudatettava erityistä varovaisuutta ja huolellisuutta. Punahärön suoraetsintää tai pyydyspyyntiä ei saa tehdä Kotisten aarnialueella eikä sen välittömässä läheisyydessä.
4. Ensisijaisesti tulee kartoituksissa menetelmänä käyttää elinympäristöä vahingoittamatonta yksilöiden suoraa etsintää ja menetelmiä, jotka eivät vahingoita yksilöitä eivätkä vaikuta lajien elinympäristöjen laatuun heikentävästi. Suorassa etsinnässä yksilöt tulee vapauttaa takaisin kiinniottopaikalleen mahdollisimman nopeasti lajinmäärityksen jälkeen. Irrotetut puun kuoren palat tulee asetella mahdollisimman tukevasti takaisin paikoilleen punahärön suoraetsinnän jälkeen.
5. Evon Natura-alueella ikkunapyydyksistä korkeintaan viisi kappaletta saa sijaita lähempänä kuin kahden kilometrin säteellä Kotisten aarnialueesta. Pyydyksiä ei saa asentaa Kotisten aarnialueelle eikä sen välittömään läheisyyteen. Pyydyksistä ei saa jäädä pysyviä jälkiä maastoon tai puihin. Pyydykset tulee tyhjentää vähintään kerran kuussa, ja pyynnin kokonaispituus saa olla yhteensä enintään kolme kuukautta. Pyydyspyynti tulee lopettaa heti, kun varmuus punahärön esiintymisestä tutkittavalla alueella on saatu.
6. Kaikkiin pyydyksiin on merkittävä luvanhaltijan yhteystiedot sekä tieto voimassa olevasta poikkeamisluvasta.
7. Tämä lupa on pidettävä mukana maastossa (esim. puhelimessa) ja esitettävä pyydetessä.
8. Tämä lupa ei oikeuta luvan saajia isolampisukeltajan ja punahärön näytteiden ja pyydyksiin kuolleiden yksilöiden pysyvään hallussapitoon. Mahdolliset otetut näytteet ja pyydyksiin kuolleet yksilöt tulee toimittaa lajinmäärityksen jälkeen viivytyksettä luonnontieteelliselle museolle, jolla on lupa näytteiden pysyvään hallussapitoon.
9. Kertynyt lajihavaintotieto tulee tallentaa LajiGIS-järjestelmään.
10. Raportti luvan käytöstä ja tehdyistä lajihavainnoista tulee toimittaa Hämeen ELY-keskuksen osoitteeseen kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

31.12.2024 mennessä. Raportista tulee käydä ilmi, milloin havaintotietojen LajiGIS-tallennukset on tehty.

11. Lupa voidaan peruuttaa osittain tai kokonaan, mikäli sen ehtoja ei noudateta.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Punahärö ja isolampisukeltaja ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n 2 momentin nojalla rauhoitettuja, luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteen 1 ja 7 mukaisia lajeja, joiden yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen sekä yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen ja häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla, on luonnonsuojelulain 70 §:n nojalla kielletty. ELY-keskus voi luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Punahärö ja isolampisukeltaja kuuluvat lisäksi luonnonsuojelulain 78 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisiin tiukasti suojeltuihin eläinlajeihin. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Tiukasti suojeltujen eläinlajien osalta ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisista säännöksistä luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin mukaisin perustein. Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin mukaan edellytyksenä tiukasti suojeltujen eläinlajien rauhoitussäännöksistä poikkeamiselle on pykälän 1 momentissa mainitun lisäksi, ettei rauhoitussäännöksistä poikkeamiselle ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen mm. lajin tutkimustarkoituksessa. Punahäröstä on tehty muutama havainto myös Kotisten aarnialueen ulkopuolelta. Näin ollen suoraetsintä voi näillä alueilla kohdistua myös lajin tiedossa oleville lisääntymis- ja levähdyspaikoille, ja lupa poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta on siten tarpeen. Isolampisukeltajan kartoitus haavimalla ei edellytä tunnettujen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä tai heikentämistä Evon ja Liesjärven alueilla.

Hakemuksen mukainen kartoitus on punahäröön ja isolampisukeltajaan kohdistuvaa tutkimustyötä, jonka tarkoituksena on kyseisten lajien suojelua edistävän tiedon tuottaminen. Kartoitukset on tarkoitus toteuttaa ensisijaisesti suoraetsinnällä, jossa lajien yksilöt pyritään tunnistamaan maastossa. Ikkunapyydyksiä käytetään harkiten ja vain tarvittaessa, eikä niitä asenneta punahärön keskeiselle esiintymisalueelle, Kotisten aarnialueelle, tai sen välittömään läheisyyteen. Kartoitukset on tarkoitus

2.5.2024

toteuttaa vaarantamatta tutkimuksen kohteena olevien lajien tai muiden lajien populaatioiden säilymistä alueilla. Kartoitukset tuottavat arvokasta tietoa myös muusta Evon ja Liesjärven Natura-alueiden huomionarvoisesta kovakuoriaislajistosta.

Uusimman uhanalaisuusarvioinnin (2019) mukaan punahärö on äärimmäisen uhanalainen (CR) ja isolampisukeltaja on elinvoimainen (LC) laji. Punahärön tunnetut esiintymät Hämeen ELY-keskuksen toimialueella sijaitsevat kaikki Evolla Kotisten aarnialueella. Isolampisukeltaja on niinkin Hämeen ELY-keskuksen toimialueella hyvin harvalukuinen.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Hämeen ELY-keskus katsoo, että ainoa keino saada lisätietoa punahärön ja isolampisukeltajan levinneisyydestä ja esiintymisestä on lajien suora etsintä maastossa sekä punahärön pyydyspyynnit tarvittaessa. Selvitys antaa lisätietoa lajien esiintymisestä Hämeen ELY-keskuksen toimialueella, ja on tarpeen myös lajien suotuisan suojelutason arvioimiseksi. Tutkimus täydentää myös erityisesti Evon alueella tilannekuvaa punahärön esiintymisestä Kotisten aarnialueen ulkopuolella, mm. Sudenpesänkankaan vanhan metsän alueella ja ympäristössä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan luvan hakijalla on riittävä osaaminen ja asiantuntemus sen varmistamiseksi, että tutkimus tehdään siten, etteivät punahärön ja isolampisukeltajan suotuisat suojelutasot vaarannu.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arvioinnin tarve

Hakemuksen mukaiset inventoinnit kohdistuvat Natura 2000 -verkoston kohteille. Punahärö ja isolampisukeltaja ovat Evon Natura-alueen (FI0325001) suojeluperusteena. Isolampisukeltaja on myös yksi Liesjärven Natura-alueen (FI0344001) suojeluperustelajeista. Hakemuksen mukainen kartoitus ei luvan mukaisin ehdoin toteutettuna merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella kyseiset alueet on sisällytetty Natura-verkostoon. Evon alueen tunnetut punahärön esiintymät sijaitsevat Kotisten aarnialueella, mutta lajin suoraetsintää ja pyydyspyyntejä ei kohdenneta kyseiselle alueelle eikä sen välittömään läheisyyteen. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen arviointi ei siten ole asiassa tarpeen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69, 70, 78, 83, 121 §

Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta (1066/2023), 6, 9 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

2.5.2024

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

Hämeen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Ottaen huomioon luontodirektiivin raportoinnin aikataulu vuoden 2025 aikana, tulee luvan mukaisiin toimenpiteisiin voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman.

KÄSITTELYMAKSU

maksutta

Valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 antaman asetuksen (1215/2023) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen taikka ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt johtava asiantuntija Riitta Ryömä ja ratkaissut yksikön päällikkö Elina Mäkäläinen. Merkinnät hyväksynnästä ovat asiakirjan lopussa.

Tiedoksianto

Päätös ja tiedoksianto siitä julkaistaan ELY-keskuksen verkkosivuilla.

Päätös luvan saajalle sähköpostilla

Tiedoksi

sähköpostitse:
Asikkalan kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Padasjoen kunta

2.5.2024

Tammelan kunta
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piiri
Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriö

LIITTEET valitusosoitus

Tämä asiakirja HAMELY/206/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/206/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Ryömä Riitta 02.05.2024 14:49

Ratkaisija Mäkäläinen Elina 02.05.2024 14:33